

Filmografija slovenskih celovečernih filmov 1931-2010

(drugo mnenje)

Milan Ljubič

Sedmina

Enciklopedije, bibliografije, filmografije ... so v prvi vrsti priročniki. Čim celovitejši so, tem višja je njihova vrednost. Za *Filmografijo slovenskih celovečernih filmov 1931-2010* v izdaji založbe UMco in Slovenske kinoteke tega žal ne moremo zapisati. Predvsem je napačna uredniška zasnova. Prispevek uglednega publicista Zdenka Vrdlovca *Zgodba o slovenskem filmu šteje 221 strani in ne sodi v to Filmografijo*. Bilo bi bolje, če bi založnik Vrdlovčev besedilo izdal v posebni, samostojni knjigi. Že sam avtor priznava, da je njegov zapis seštevek njegovih prispevkov v prejšnjih Filmografijah iz let 1994 in 2003 z izjemo zadnjega poglavja *Sedem let skomin*, ki je napisano posebej za to priložnost. Kot samostojna knjiga bi bilo pisanje Zdenka Vrdlovca zanimivo branje in bi imelo nedvomno več kupcev in bralcev kot v okviru Filmografije, ki jo zgolj obremenjuje in obtežuje. Gorazd Trušnovec je v svoji predstavitvi Filmografije (glej *Ekran*, julij-avgust 2011) knjigo stehal – res ima svojo težo: 2,60 kg. Takšna knjiga, ki ima 252 strani dodatne »obtežitve«, torej kar tretjino celotnega obsega, ni priročna, še manj je praktičen in uporaben priročnik. Oris filmske produkcije na Slovenskem izpod peresa Lilijane Nedič je sicer interesantno, a že večkrat priobčeno branje. Bolj smiselno bi bilo podatke o nagradah slovenskih filmov na mednarodnih festivalih zapisati ob vsakem filmu, upoštevali pa bi lahko tudi domače nagrade. Kot so zabeleženi podatki o premierah in številu obiskovalcev,

bi ob vsakem filmu dodali še nagrade, ki jih je prejel doma in v svetu. To ni nekaj nedosegljivega, vse to že obstaja, je narejeno, popisano, podatke je potrebno le prepisati. Če je vsa Filmografija, kar sam založnik sicer priznava, prepisana, potem bi jo lahko vsaj izpopolnili s podatki o nastopih v tujini, nagradah in prodajah v tujino. Del tega je že upoštevala Lilijana Nedič, čeprav pomanjkljivo. V poglavju *Slovenski filmi na mednarodnih festivalih in manifestacijah* (od str. 754 do 758) je tudi nekaj napak. Ko teče beseda o tekmovalnem programu berlinskega festivala je izpuščen Klopčičev film *Vdovstvo Karoline Žašler* (1976), ki je bil leta 1977 uvrščen v uradni tekmovalni spored, ena od žirij pa mu je dodelila nagrado CIDALC; to je nagrada za širjenje kulture in umetnosti potom filma. Film *Sedmina* istega avtorja je bil leta 1969 predvajan v programu *Mladi jugoslovanski film* na MFF v Berlinu. Film *Francija Slaka Krizno obdobje* ni bil prikazan v programu *Panorama*, temveč v *Forumu mladega filma*. Je pa bil leta 1987 v programu *Panorama* prikazan film *Kormoran* režiserja Antona Tomašiča. Izmed pomembnejših jugoslovanskih filmskih prireditev v Franciji manjka predstavitev filmov v Parizu v začetku 70. let v palači Chaillot. Žal je med prireditvami izpadla velika predstavitev jugoslovanskega filma v Sorrentu v Italiji oktobra 1975. Vodja jugoslovanske delegacije je bil France Štiglic, prireditev je odprl njegov film *Povest o dobrih ljudeh* (1975). Tedaj je bilo Jugoslaviji posvečeno precej pozornosti, za

Vdovstvo Karoline Žašler

kaj v resnici gre, pa smo odkrili šele na zaključni slovesnosti, ko so nas Italijani zasuli s protestnimi letaki. Tega dne sta italijanski in jugoslovanski tisk sočasno objavila podpis Osimskih sporazumov ... Manjkajo Dnevi jugoslovanskega filma na Finskem 1977, turneja je obiskala mesta Tampere, Turku in Helsinki, vodja delegacije je bil France Štiglic, operativni organizator pa Dragan Janković. Manjka 33. Mostra (Benetke, 1971), kjer smo bili Jugoslovani častni gostje, posvečen nam je bil retrospektivni del festivala. Na strani 756 je napaka: retrospektiva 40 years Slovenian post war cinema 1945–1985 v Clevelandu je imela res obsežen katalog oz. brošuro, pripravil jo je pokojni Ronald Holloway, a ni bila dvojezična temveč zgolj angleška. Skratka, slovenski filmi so v okviru jugoslovanskih filmskih gostovanj pogosto zasedali ugledna mesta in pobirali vidne nagrade in tega ne gre pozabljati, še manj se sramovati.

»Stahanovski ritem«, ki ga omenja kolega Trušnovec, je bil nekoč v rudnikih vsekakor dobrodošel, a mi bi se lahko oprli na jugoslovansko izvedenko in dejali, da gre za »Sirotanovičev ritem«. (Pojasnilo besedne igre: Stahanov je bil sloviti rudar, delovni heroj Sovjetske zveze, ki je kopal premog s tako naglico, da ga tovariši niso mogli dohajati. Stil njegovega dela je bila količina. Po njegovem vzoru je v Jugoslaviji delal Alija Sirotanovič, bosanski rudar, katerega lik je prišel na jugoslovanske bankovce. Na koncu je končal priimku ustrežno kot izčrpana sirota z majhno pokojnino in s kupom bolezni.) Tak ritem izdajanja filmske literature, zlasti pri knjigah, ki želijo biti temeljite, se ne obnese, zlasti ne tam, kjer gre za številne faktografske podatke.

Kaj pogrešam pri tej knjigi? Recenzente! To so tisti strokovnjaki in poznavalci materije, morda celo varuhi podatkov, ki pregledajo knjigo pred izidom in opozorijo na pomanjkljivosti, hkrati pa s svojim imenom in strokovnim znanjem jamčijo za verodostojnost podatkov. Teh imen v kolofonu ne bomo našli. V virih se večkrat omenjajo tudi kataloške izdaje Arhiva RS, a med sodelavci knjige imen filmskih arhivarjev ne najdemo.

Osebnostno sem izredno zavzet za varovanje avtorskih pravic, a vse ima svoje meje. Povsem odveč se mi zdi tu opozorilo o pridržanju vseh pravic. katerih? Saj so producenti s soglasjem avtorjev objavili kratke vsebine, podatke v prospektih in na plakatih, ki so pobrani iz filmskih napisov. V kolofonu so navedeni avtorji filmskih vsebin. To so lahko prepisali iz filmskih prospektov. Tudi kratka vsebina filma je avtorsko zaščitena in pri tem ni potrebe, da to vsebino, kot šolarji v šoli, obnavljajo s svojimi besedami. In še: avtorji filmografskih podatkov! Ti podatki se prepisejo iz filmskih špic, plakatov, prospektov in poročil o številu gledalcev. To ni avtorstvo, to je prepisovanje. Menihi, ki so v samostanih prepisovali knjige, niso avtorji. Pa smo zopet pri stahanovskem ritmu. Ta formulacija se mi zdi posrečena in točna. Stahanov ni ustvarjal premoga, on ga je samo kopal in nakladal na vagončke. In to so očitno z veliko naglico počeli tudi ustvarjalci dotične Filmografije, ki ni priročna, ni praktična in ni popolna. Predvsem pa ni avtorska, ker je v večjem delu prepisana iz prejšnjih Filmografij.